

جلسه نهم

ادامه شرح تفصیلی قاعده (الیقین لا یزول بالشک

استاد: دکتر مصطفی ذولفقار طلب
دستیار: روناک خالدیان

فرع ششم: قاعده (الأصل في كل حادث تقديره بأقرب زمن)

ترجمه: اصل در [زمان] حدوث واقعه ای، [به هنگام اختلاف درباره زمان وقوع آن] تعیین نزدیک ترین زمان [به آن واقعه] است.

تطبیقات:

۱. اگر شخصی با زدن روی شکم زن بارداری، موجب بیرون آمدن طفل از مادرش به حالت زنده گردد، و نوزاد نیز پس از آن، مدتی بدون درد زنده باقی بماند، شخص ضارب، ضامن نمی گردد، چه آنکه بر اساس ظاهر امر، نوزاد به سبب دیگری فوت کرده است و با این حکم، به قاعده مذکور عمل می شود.
۲. اگر شخصی درب قفسه ی پرنده ای را بگشاید و پرنده بدون فاصله مدت زمانی (فوراً) از قفسه بیرون رود، شخص ضامن می گردد؛ ولی اگر پس از گشودن درب قفسه، پرنده مدتی در آن باقی بماند و سپس پرواز کند، شخص ضامن نیست.

فرع هفتم: (الحلال عند الشافعی مالم يدل الدلیل علی تحریمه)

ترجمه: حلال در نزد شافعی هر آن چیزی است که دلیلی بر تحریم آن وجود نداشته باشد

مستندات قاعده:

- أ. (ما أحل الله فهو حلال و ما حرم فهو حرام و ما سكت عنه فهو عفو، فأقبلوا من الله عافيته فإن الله لم يكن لينسى شيئاً).
- ب. (إن الله فرض فرائض فلا تضيعوها، و نهى عن أشياء فلا تنتهكوها وحد حدوداً فلا تعتدوها و سكت عن أشياء من غير إنسان فلا تبحثوا عنها).
- ج. (الحلال ما أحل الله في كتابه، و الحرام ما حرم الله في كتابه، و ما سكت عنه فهو ما عفا عنه).
- تطبيقات:

۱. حیوانی که حکم خوردنش، غیر مشخص است، اصل بر حلال بودن آن است.
۲. گیاهی که حکم خوردنش، غیر مشخص است، بنابر قول نووی، بر خلاف (متولی) حلال است.

فرع هشتم: قاعده: (لأصل فى الأبضاع التحريم)

ترجمه: (اصل در بر قراری رابطه جنسی تحریم است

نکته: بر مبنای این قاعده اگر درباره زنی در میان حلیت و حرمت، مردد باشیم، جانب حرمت بر حلیت غلبه دارد و اجتهاد در این مسأله جایز نیست.

تطبیقات:

۱. اگر زن محرمی با زنان محدود روستایی، خلط گردد، تمام زنان آن روستا بر او حرام می گردند.
۲. اگر - به فرض وجود برده داری- شخصی، کسی را وکیل قرار دهد تا جاریه (کنیزی) را با ویژگی های خاصی بخرد وکیل نیز این کنیز را بخرد و پیش از آنکه به موکل خویش تحویل دهد، وکیل بمیرد، جایز نیست که موکل با او مقاربت کند، چه آنکه ممکن است که وکیل، او را برای خویش خریده باشد؛ پس اصل بر تحریم است؛ مگر آنکه دلیل مقتضی بر حلیت آن به دست آید.

فرع نهم: (الأصل فى الكلام الحقيقه)

ترجمه: اصل در الفاظ، حقیقت است.

تطبیقات:

۱. وقف یا وصیت شخصی در تعلق مال او به فرزند. معنای حقیقی ولد یا فرزند، فرزند مستقیم هر شخصی است؛ و شامل فرزند فرزند (نوادگان و...) نمی شود.
۲. سوگند خوردن بر عدم فروش و خرید یا بر عدم زدن برده اش. اگر شخص از طریق نماینده خودش؛ مبادرت به موارد مذکور کند، نقض سوگند نکرده است، چون مفهوم حقیقی موارد مذکور، آنگاه محقق می گردد که شخصی، خود به طور مستقیم به این اعمال دست زند.
۳. وقف بر حفاظ قرآن، شامل آن دسته از حافظانی می گردد که در زمان تعلق مال موقوفه، حافظ قرآن باشند نه آنکه در گذشته، حافظ بوده باشند و اکنون به نسیان برده باشند.
۴. وقف بر ورثه زید که در حال حیات است، صحیح نیست چه آنکه شخص زنده در حالت حیات، فاقد عنوان (ارث) است.